

حقوق انتخابات

مؤلف:

جمعی از نویسندگان

به اهتمام:

پژوهشکده شورای نگهبان

سرشناسنامه: سلیمانی درچه، محمد، ۱۳۶۷ -، گردآورنده
عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام، Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور: حقوق انتخابات / گردآورنده محمد سلیمانی درچه؛ به اهتمام پژوهشکده شورای نگهبان.
مشخصات نشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۲۳۶ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۱۵-۵
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: انتخابات - قوانین و مقررات - ایران - مقاله‌ها و خطابه‌ها
Election law -- Iran -- *Addresses, essays, lectures
شناسه افزوده: شورای نگهبان. پژوهشکده شورای نگهبان
رده‌بندی کنگره: K۳۳۹۳
رده‌بندی دیویی: ۳۴۳/۰۷
شماره کتابشناسی ملی: ۹۸۷۵۰۳۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا.

حقوق انتخابات

مؤلف: جمعی از نویسندگان

گردآورنده: محمد سلیمانی درچه

صفحه آرا: امین مددی

ناظر فنی: سیدمحمدرضا سیدعلیخانی

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۳ - تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۰۷-۰

شابک تک جلدی: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۱۵-۵

قیمت: ۱۳۰ هزار تومان

آدرس: تهران، خیابان شهید بهشتی، خیابان سرافراز، کوچه پنجم، پلاک ۱۱

تلفن: ۰۲۱-۸۸۷۵۰۷۰

فهرست مطالب

- آسیب‌شناسی تعیین شرایط داوطلبان نمایندگی مجلس در پرتو قانون اساسی و سیاست‌های کلی انتخابات..... ۱
هادی طحان نظیف، سجاد قلیچ‌پور
- حدود صلاحیت مجلس شورای اسلامی در تفصیل و تبیین شرایط رئیس‌جمهور با تأکید بر سیاست‌های کلی انتخابات..... ۲۵
محمد حسن باقری خوزانی، فرامرز عطریان، غلامحسین مسعود
- گستره و اقتضائات نظارت استصوابی بر انتخابات در نظرات شورای نگهبان؛ با تأکید بر انتخابات مجلس شورای اسلامی..... ۵۱
حامد نیکونهاد، زینب عساکره
- تأملی در باب شرط رجل مذهبی سیاسی در خصوص رئیس‌جمهور..... ۷۵
توکل حبیب‌زاده، امیرحسین اصل‌زعیم
- واکاوی تعاریف مصوبه شورای نگهبان از رجل مذهبی سیاسی، مدیر و مدبر..... ۹۵
هادی طحان نظیف، محمدجواد مطیعی
- واکاوی شاخصه‌های تضمین شفافیت در انتخابات ریاست‌جمهوری (مطالعه ابعاد ناظر به نامزدهای انتخاباتی)..... ۱۱۵
محمدحسن باقری خوزانی، فرامرز عطریان، غلامحسین مسعود
- الگوی تبلیغات انتخاباتی ایران در پرتو مؤلفه‌های تبلیغات انتخاباتی شایسته..... ۱۳۹
سیداحمد حبیب‌نژاد، حدیثه داودی
- الزامات تأمین مالی عمومی رقابت‌های انتخاباتی در پرتو سیاست‌های کلی انتخابات..... ۱۶۱
محمدهادی زرافشان، قدرت‌الله رحمانی
- آسیب‌شناسی نظام مالی انتخابات جمهوری اسلامی ایران..... ۱۸۵
محمدتقی اکبری، سیدمحمد هاشمی، ولی رستمی
- مطالعه تطبیقی نظام حقوقی حاکم بر ممنوعیت مداخله بیگانگان در انتخابات (با نگاهی به ایران)..... ۲۰۷
زهره عامری، سیداحمد حبیب‌نژاد

مقدمه

جمهوری اسلامی ایران نظامی برخوردار است از رأی مردم است که در آن امور کشور به اتکاء آراء عمومی اداره می‌شود و مردم با مشارکت عمومی می‌توانند در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش اقدام نمایند. این فرآیند نه تنها ابزاری برای تعیین نمایندگان ملت و مدیران ارشد کشور است، بلکه نمادی از همبستگی، استقلال و حاکمیت مردم بر سرنوشت خویش به شمار می‌آید. به همین جهت، شناخت و تبیین سازوکارهای حقوقی و مقررات ناظر بر انتخابات، ضرورتی حیاتی است که به تقویت و پایداری نظام سیاسی و رعایت حقوق شهروندان منجر خواهد شد.

حوزه "حقوق انتخابات" به بررسی مجموعه‌ای از قواعد، اصول و سیاست‌های ناظر بر نحوه برگزاری انتخابات، شرایط داوطلبان، و الزامات نظارتی می‌پردازد و در جهت تحقق یک انتخابات سالم، رقابتی و شفاف تلاش می‌کند. مطالعه حقوق انتخابات، از این رو ضروری است که علاوه بر کمک به توسعه مشارکت سیاسی و آگاهی عمومی، می‌تواند به بهبود شفافیت، عدالت، و پاسخگویی در انتخابات بینجامد و زمینه‌ساز تأمین عدالت در رقابت‌های انتخاباتی شود. پژوهش در این حوزه به سیاست‌گذاران و مجریان انتخابات کمک می‌کند تا با آگاهی بیشتر، ضمن رعایت اصول قانون اساسی، سیاست‌های کلی انتخابات را به درستی پیاده‌سازی کنند و با آسیب‌شناسی نظام انتخاباتی، اقدام به اصلاح و ارتقا قوانین انتخاباتی نمایند.

این کتاب، مجموعه‌ای از مقالات پژوهشی در زمینه حقوق انتخابات را در خود جای داده که پیش از این در شماره‌های مختلف فصلنامه دانش حقوق عمومی توسط پژوهشکده شورای نگهبان گردآوری و منتشر شده است و اینک پس از تجمیع موضوعی و تدوین در قالب یک اثر علمی منسجم به دانشجویان، پژوهشگران و صاحب نظران حقوق عمومی ارائه می‌شود.

در این اثر به موضوعات متنوع و ارزشمندی پرداخته شده است؛ از جمله تحلیل شرایط داوطلبی نمایندگی مجلس، بررسی صلاحیت مجلس در تعیین شرایط رئیس‌جمهور، و اكاوی نظارت استصوابی بر انتخابات. همچنین، موضوعاتی چون تعریف و بررسی شرط رجل مذهبی سیاسی، شاخص‌های شفافیت در انتخابات، الگوی تبلیغات انتخاباتی شایسته، و الزامات تأمین مالی رقابت‌های انتخاباتی از منظر سیاست‌های کلی نیز مورد بحث قرار گرفته‌اند.

این مجموعه به دانشجویان، پژوهشگران و تمامی علاقه‌مندان به حوزه حقوق انتخابات کمک

می‌کند تا ضمن آشنایی با چالش‌ها و مبانی نظری و عملی انتخابات، به شناختی جامع و علمی از فرایندها و الزامات قانونی انتخابات در کشور دست یابند. این کتاب به‌عنوان منبعی تخصصی، به فهم بهتر مسائل حقوقی انتخابات، ارزیابی روندهای نظارتی و آسیب‌شناسی نظام انتخاباتی کمک می‌کند و می‌تواند گامی مؤثر در توسعه پژوهش‌های علمی، تحلیل چالش‌ها و ارائه راهکارهای اجرایی در این عرصه باشد.

لازم به ذکر است مطالب بیان شده در مقالات لزوماً بیانگر نظرات پژوهشکده شورای نگهبان نبوده و صرفاً ایده و نظرات نگارندگان آنها می‌باشد.

پژوهشکده شورای نگهبان

پاییز ۱۴۰۳